

Asztaltéma: Készségek és kompetenciák

Asztalfelelős: Nemes László, doktorjelölt (ELTE Könyvtártudományi Doktori Program), Doktoranduszok Országos Szövetségének elnöki megbízottja

Témafelvetés: A 21. században számos új eszközt, ismeretet és módszert kell a kutatóknak elsajátítani, használni és beépíteni a mindennapi munkafolyamatokba.

Kérdések: Mik azok a készségek és ismeretek, amik a jelen információs és finanszírozói környezetben nélkülözhetetlenek a tudományos karrier felépítéséhez? Hogyan lehet ezeket a készségeket megszerezni? Miben jelent versenyelőnyt ezeknek a kompetenciáknak a birtoklása?

Résztevők: háromszor változott a résztvevői kör, akik között többségében voltak a könyvtárosok (75%), ugyanakkor a beszélgetésben részt vett finanszírozó szervezet képviselője, tapasztalt kutatók, fiatal kutató (doktorandusz, doktorjelölt), továbbá oktatásirányító oktató is. Mindegyik csoportban volt 1-2 résztvevő, aki több szerepet is betöltött.

Beszélgetés összefoglalás:

A kutatói életpálya első lépéseként a doktori képzés kapcsán három hozzáadott értékcsoporthoz különítettem el. E szemléletmódot alkalmazzuk a Doktoranduszok Országos Szövetsége részéről is a doktori képzés értékének meghatározása során. A résztvevők részéről elhangzott észrevételeket, elvárt kutatói készségeket is összefoglalásként ebben a rendszerben helyeztem el. Több elvárás bár szó szerint nem, de tartalmában fedte egymást, ezeket összevontam. Előljáróban fontos két szempontot megjegyezni. Egyrészt a továbbiakban felsorolt képességek milyensége, valamint azokkal való rendelkezés nem egyenletesen elvárt, hanem a kutatói pálya során folyamatosan fejlődik, illetve teljes egészében egy kutatóban sincs jelen maximálisan (nem realitás a superman kutatók léte☺), másrészt a kutatói fizetéseket, valamint a tanuláshoz, fejlesztéshez szükséges forrásokat nem vizsgáltuk. A következőkben felsorolt készségek alapja a kíváncsi, nyitott személyiséggel rendelkező kutató.

1. A kutatási módszertanhoz kapcsolódó készségek, gyakorlat:

1.1. információs műveltség, különösen:

1.1.1. információkeresés és forrásértékelés digitális és nem digitális térben egyaránt, ideértve az adatbázisok használatát, a szövegértelmezés képességét magyar, illetve idegen nyelven (elsősorban angol, de ez tudományterülettől is függ)

1.1.2. alapvető IKT kompetenciák;

1.2. adott tudományterületre jellemző kutatómódszertan ismerete, valamint az adat mint kutatási forrás kezelésének ismerete;

1.3. felsőoktatás pedagógia, az oktatói pályára készülők számára

2. Az interdiszciplináris szemlélet fejlesztése:

2.1. nyitottság más tudományterületek irányába, kitekintés, akár publikáció szám növelést is von maga után, ugyanakkor ez esetben is meg kell találni a mértéket és megfelelő módot, elkerülendő a szakbarbár effektust;

2.2. nem tudományterületi alapon eltérő kulturális kutatási attitűdök értelmezésének képessége.

3. A networking-építő készségek erősítése, valamint a kutató saját kapcsolati hálózatának kialakítása, illetve megerősítése:
  - 3.1. kommunikációs készségek, ideértve a publikáció írást, a konferencia megjelenéseket, az informális egyeztetéseket, valamint a társadalmi disszeminációt, úgy hogy igazat írjanak/mondjanak, de az imént felsorolt különböző helyzetekben érdekes és eladható módon;
  - 3.2. lehetőségek felismerésének képessége, legyen szó együttműködésről, publikációról, pályázatról vagy konferencia felhívásról;
  - 3.3. kooperáció más kutatókkal, kutatói teamekben való aktív (eredményes, minőségi és hatékony) részvétel;
  - 3.4. kutatói teamek közötti kooperáció elősegítése.

Mindezekhez kapcsolódóan még az elsajátítás, képzés helyszínét, szervezetét érintettük. Általánosságban elmondható, hogy az elvárt készségek többségét a doktori képzés formális kurzusai nem nyújtják. Bár a képzés átalakításakor a Doktoranduszok Országos Szövetsége a többségükre javaslatot tett, annak érdekében, hogy kötelező kurzusként részei legyenek a képzési hálónak, az országos, illetve az egyetemi szintű egyetértés után, végül a doktori programok csekély részénél történt mindez meg. Ennek kompenzálására indította el a DOSZ a Sikeres Doktori Életpálya kurzussorozatát, amely egy-egy témát jár körbe a tanév során 6-8 alkalommal, egy-egy doktori képző helyen, ez azonban az adott téma felvillantására, fontosságának kiemelésére alkalmas csupán. A megjelent felsőoktatási intézmények többségében a könyvtárak szerveznek – elsősorban – információkeresési, adatbázis-használati kurzusokat, amelyek kiegészülnek az alapvető tudománykommunikációs elemekkel, a kutatói láthatóság irányába, eseti jelleggel találhatóak meghirdetett kurzusok egy-egy témában. Fontos még a mester-tanítvány viszony, amely alapján egyes témavezetők e területeken is támogatják tanítványaikat.